

עין משפט ונר מצוה

קפט א מיי פ"ה מהל' כלס הלא' ועי' השגות ורמ":

קצ ב ג מיי שם פ"ה הל' ז:

קצא ד מיי פ"ב מהל' מעשר הלא' ופי"א הלס ט [ש"ע י"ד סימן

שלם סעיף עד]:

קצב ה מיי פ"ז מהל' מעשר שני הלא':

קצג ו מיי פ"ז מהל' מקואות ה"ד סגג עשין רמח טוש"ע יו"ד סי'

לה סעיף כד:

קצר ז מיי פ"ז מהל' כבורות הלס י י"א ופי"ג מהל' שקלים הל' ד ה:

קצה ח מיי פ"ב מהל' מעשר הלא':

שיטה מקובצת

^[א] פטורין מן הקלבון. ג"כ עי' חס"י בכורות דף ג ע"ב: ^[ב] להקיש בקורנס שהיו בה פחיסות וברחמן ומקישן ופושטן בקורנס: ^[ג] בתמיהה דהיא מיוחד: ^[ד] וטבל חמור לענין מינו ועוד שאפי' בהחמין פוטרים: ^[ה] וכדי מדרתו דנקט להודיען:

רבינו גרשום

אוגן. כלומר שפתו או אוזן טמא כלומר לבד שהוא חטוט כל זכרו כו' לא צריכא דחק קפיוא חצי קב ועריוין לאו גמר כלי הוא וטוהר: ^[א] מחוסר כסוי טטא דאצ"פ שאין לו כסוי גמר כלי יש בו וטמא. ור' יוחנן אמר הואיל ולכבוד עשוין כלומר כלי מחבת משום הכי [אינם] מקבלים טומאה [נשחם גולמן] ורב נחמן [מדבריהן] [אמר] הואיל ודמיהן יקריים כו' מאי ביניהו מ"מ הואיל לכל פוסלין איכא ביניהו כלי אין דמיהן יקריים לפיכך גולמיהן טמאין: למי"ד הואיל ודמיהן יקריים ה"מ בשגמר מלאכה בהן דמיהן יקריין אבל אי לא יהו גמר כלי אין דמיהן יקריים לפיכך גולמיהן טהורים מכלל דכלי עצם מקבל טומאה כלומר [מגיל מקרא]. מה ת"ל כל מעשה עוים להביא דבר הבא מן הקרינים כלומר זהו כלי עצם פרט לעופות כלי הבא מן העצם דעופות דאינן מקבלין טומאה: ת"ד מין כשהם קטנים חייבין בשקדים המרים. כלומר מין אחד שאפי' בשעת גמר פרי מרים ואותו מין כשהם קטנים חייבין במעשר דחשובין אוכל קטנים יכולין לאוכלו שאינן מרים כ"כ אבל כשהן גדולים אין יכולין לאוכלן כ"כ ולא חשב אוכל ופטורין מן המעשר: מתוקין גדולים חייבין כלומר מין מתוקין כשהן גדולים מן חייבין במעשר אבל כשהן קטנים מרים הם ולא בני אכילה הם ופטורים מן המעשר: זהו כלי לפטור. כלומר מרים בין קטנים בין גדולים

פטורין מן המעשר. ואמר לה זה וזה לחיוב מרים בין גדולים ובין קטנים [הן חייבין]: ^[ב] התמד עד שלא החמין כלומר שווי ישנים חרצנים שרצאין מהם יין הם אינו נלקח בכסף מעשר ששורין אותם במים ויש בו טעם יין מן הזגים עד שלא החמין אינו נקח בכסף מעשר כדפרשין במסכת עירובין הכל נלקח בכסף מעשר חוץ מן המים ומן המלח. ועד שלא החמין חשוב מים ופוסל את המקוה דחשובין מים שאובין: ומצא כדי מדרתו פטורה מן המעשר. דלא הוסיף מתבאר כלום על המים כלומר דלא יצא ממנו יין כלום ואינו אלא מים: ור' יהודה מחייב. כלומר קא סבר ר' יהודה אפי' לא מצא אלא כדי מדרתו אי לא הוסיף לו יין אלא היה מוצא בו מדרתו שהוא שפך בתבד:

כה:

מאי שנא הני ב'. אגולמיייהו קאי דפוטרייהו פשיטא דכלי עץ

הוא דליקטקש לשק: **מבבב** רבב' עצם מקבלי טומאה.

מדאורייתא קא צעי לאתויי דהא פשיטא שיש בהן טומאה דמתניתין היא צמסכת כלים (פ"ג מ"ב) ומיייתי לה צפ"ק דשבת (דף טו.)

כלי עץ וכלי זכוכית וכלי עצם

פשוטיהן טהורין ומקבליהן טמאין:

ישאר בהמה וחיה מנין ת"א ובל' מעשה. ואם תאמר דצפרק

צמה אשה (שבת דף סד.) דריש דבר

הצא מונצ הסוס ומנוצ הפרה מצגד

ועור תיפוק ליה מוכל וי"ל דאין לרבות מוכל אלא עצמות שדומין זה לזה של עוים ושל צהמה אצל צשער לא דמו ואם תאמר והכל תיפוק ליה מהתם מצגד ועור וי"ל דלא ידעינן אלא דומיא דצגד ועור: וזך וזה

צפפור. פירוש מרים בין גדולים ובין קטנים גדולים מפני שמרים ציורת

וקטנים מפני שלא נגמרו ואמרי לה זה וזה לחיזו גדולים מפני שנגמרו קטנים לפי שטונים יותר ופירוש הקונטרס דחוק דפישא זה וזה לפטור קטנים מרים ומתוקים זה וזה לחיזו גדולים מרים ומתוקים והשתא לא הו"א מענין אחד ועוד דכי צעי גדולים למאי חזו היו ליה לפרושי גדולים מרים כיון דאיידי נמי צממקים: **התמד ב'**. פירש צקונטרס מים התמים צחרננים

ונראה דמייירי צמים התמים צשמרים דומיא דהתממד ונתן מים צמדה דמיייתי עלה צגמרא דמייירי דנתמים צשמרים כדמשמע צפרק המוכר פירות (צ"ב צ"ד א.) ואינם שוים לגמרי כדמשמע צפ' אלו עוצרין (פסחים מב.): **ופוסל את המקוה**. היינו מקוה חסר אצל שלם אינו נפסל

צשם ענין כדפירשנו צפרק המוכר את הבית (צ"ב דף קו: ד"ה מכלל): **המתמד** ונתן מים במדה. ואם תאמר ולוקמיה

צרמו תלתא ואתא ארבעה ויש לומר דלכולי עלמא חייב אפילו לא החמין ואם תאמר ומאי טעמא דרצנן דפטרי שמרים שיש צהם טעם יין

ואף על גב שלא החמין והלא כל איסור שצמורה שלא צמיו צנותן טעם ז וטבל חמור לענין א' שלא צמיו ^ו ועוד שאפילו החמין פטורין צממים למאן דאמר צהחמין מחלוקת ואפילו טעבל דהאי איירי כדמשמע צפ' המוכר פירות (צ"ב דף קד א.) ויש לומר דיין צמים אפילו צפחות מששים אפילו רמא תלתא ואתא תלתא ופלגא לא חשיב טעם גמור לרצנן כצשאר איסורין דהכא לא היו אלא קיווא צעלמאס: **אי רבי יהודה אף ע"ג גב דלא החמין**. אף על גב דרבי יהודה להחמיר איירי להחמייב צמעשר והכל להקל הוא דניקח צכסף מעשר ואין פוסל את המקוה קצקר הש"ס דלא שגא וקשא לפירוש רצצ"ס דצהמוכר פירות (דף קד: א.) גבי פלוגתא דאחרים ורצנן צבורא פרי הגפן דקאמר הש"ס דצרמא תלתא ואתא תלתא לא פליגי אלא צרמא תלתא ואתא תלתא ופלגא ופריך ליה מהא דפליגי צכדי מדתו ולא ידעי גמור ציתר נמי פליגי וצדי מדתו ^ז נקט להודיען כחו דרבי יהודה והשתא קשיא דמאי משני תקשי אמאי לא מוקי נמי פלוגמיייהו דרצנן ואחרים צכדי מדתו כי היכי דפליגי ר' יהודה ורצנן ותיצך שם רצצ"ס דרבי יהודה דמחייב צכדי מדתו היינו לחומרא ואי אפשר לומר כן כדמשמע הכא ותיצן לפרש דגמרא ס"ל כרצנן דפטרי צכדי מדתו ומוקי אחרים ורצנן כרצנן דרבי יהודה אי נמי משמע ליה דרבי יהודה מחייב מדאורייתא צרמא תלתא ואתא תלתא ופלגא לכך מחמיר מדרצנן צכדי מדתו ומתניתין צרמא תלתא ואתא תלתא ופלגא:

עליו והוו ליה כשכנו וכן עירו: **גב' כדי מדסו**. ולא יותר **ר' יהודה מחייב**. צמעשר דכוליה פירא הוא וחכמים פוטרים הואיל ולא נוסף צו כלום אף על פי שיש צו טעם יין אינו כלום:

הכל שוחטין פרק ראשון חולין

לשוף. צשופינא לימ"א צלע"ז: **לשצן**. צמשצנות זהב לנוי: **לגרר**. גרועושיי"ר. לשוף שיץ צכלי צרול לגרר שיץ צכלי זהב וכסף: **לכרבר**. צזוירים שקרין ני"ל: **להקיש צקורנס**. יזשים צו פחיתות ופושטן צקורנס:

נויו ולקמן מפרש טעמא: **מחוסר כסוי טמא**. שאין הכסוי ממלכתה הכלי שהכסוי כלי אחר הוא ובלא כסוי הוא צנויו: **מאי שגא**. גולמיי כלי מתכות דטהורין ומאי שגא של עץ דטמאין: **הואיל ולכבוד עשוין**. הנין דמתכת הלכך לא חשיבי כלי למילתיהו עד שתגמר כל מלאכת כיצודן: **הואיל ודמיסין יקרים**. ועד דעצדי לנוי לא חזו למילתיהו לימכר ציוקר כראוי להם: **כלי עצם**. דמיהם יקרים ואין עשוין לכבוד לרצ נחמן הוו ככלי מתכות ולר' יוחנן הוו ככלי עץ: **דלוי עצם מקבלים טומאה**. צתמיה טוהיכא רמא: **להציא דבר הצא מן העוים**. מקרניהם ומטלפיהם דהא כלי עור צהדיא כתיב צרישא דקרא: **מן הקרינס** גרסינן ולא גרסינן **ומן הקרינס: פרט לעופות**. כגון לפריני גריפיוס' שעושין מהם כלים: **קטנים חייצין**. צמיעו צשרקן לאוכלן צקוטנס קודם שזכו מרים: **מקוים גדולים חייצין**. שנגמר פרייס: **קטנים פטורין**. שאין דרך אכילתן כך: **זה וזה לפטור**. קטנים פטורים צין מרים ובין מתוקים: **זה וזה לחיזו**. גדולים צין מרים ובין מתוקים ולקמן מפרש גדולים מרים למאי חזו: **בתנ"י הסמד עי' שלא החמין**. הא נמי להכי מנייה דהא כהא משום דדמיא להניך דלעיל אלא דעד השתא איירי צתמרי מילי ודצר הנוהג צו אינו נוהג צו ומהשתא מייירי צחדא מילתא ויש צה חלוק פרקים וצזמן צדצר זה נוהג צה אין דצר זה נוהג צה ויש זמן שזה נוהג צה ואין פרי צה: **זין הוצר לענין קיחת מעשר** צירושלים ונתת הכסף צכל אשר תאווה נפשך וגו' [וצריס ד] מה הפרט מפורש פרי מפרי וגידולי קרקע צעירוצין (דף ס: א) ומים הוצרכו לענין

לפסול את המקוה צשגשה לונין מים שאוצין אס ופלו לתוכן קודם שהומשכו צו ארצעים סאה ויין אינו פוסל את המקוה: **סמד**. מים הנגמים צחרננים ולכשהחמין ותוסס נעשה יין והתמד עד שלא החמין מים צעלמא הוא ונוהג צו תורת פסול מקוה ואינו נוהג צו תורת קיחת מעשר ולאחר שהחמין ינהוג צו קיחת מעשר ולא ינהוג צו פסול מקוה: **וכן האחין השופטין כשחייבים כו'**. האחין שהן שותפין צירושמן: **כשחייצין קלצון פטורים ממעשר צהמה**. חלקו ולצקוף נשתתפו חייצין קלצון כשצדיצין שקליהן מצדיצין שני תלאי שקלים ונותנין שתי קלצונות והקלצון הוא לשון הכרע שחייצין להכריע שקליהן ואם נתנו צין שניהם שקל שלם נותנין שתי קלצונות שהיה להן לשקול לתלצין: **ופטורין ממעשר צהמה**. כל הנולדים להם כל ימי שותפותם שהשותפות פוטר ממעשר צהמה צצבורות צפרק צתרא (דף טו: א) יהיה לך [צמדצר ית] ולא של שותפות והתם מוקי ליה לתאי קרא צמעשר ואע"ג דצצבורות כתיב: **וכשחייצין צמעשר צהמה**. כגון אס לא חלקו מעולם חייצין צמעשר צהמה לעשר כל הנולדים להם כל ימי שותפותם דאמר התם יכול אפילו קנו צתפוסת הצית תלמוד לומר יהיה ופטורין מן הקלצון לגמרי שצוקלצן צין שניהם שקל שלם שצמוון אציהם צחזקתו עומד ואציהם הקלצון דמתן צשקלים (פרק א משנה ו) השוקל על יד עני או על יד שכנו או על יד צן עירו פטור וצניו נמי אין מלאת שקליהם שאם מלא יותר הכל מודים שחייב לעשר שהרי יש כאן יין:

לפסול את המקוה צשגשה לונין מים שאוצין אס ופלו לתוכן קודם שהומשכו צו ארצעים סאה ויין אינו פוסל את המקוה: **סמד**. מים הנגמים צחרננים ולכשהחמין ותוסס נעשה יין והתמד עד שלא החמין מים צעלמא הוא ונוהג צו תורת פסול מקוה ואינו נוהג צו תורת קיחת מעשר ולאחר שהחמין ינהוג צו קיחת מעשר ולא ינהוג צו פסול מקוה: **וכן האחין השופטין כשחייבים כו'**. האחין שהן שותפין צירושמן: **כשחייצין קלצון פטורים ממעשר צהמה**. חלקו ולצקוף נשתתפו חייצין קלצון כשצדיצין שקליהן מצדיצין שני תלאי שקלים ונותנין שתי קלצונות והקלצון הוא לשון הכרע שחייצין להכריע שקליהן ואם נתנו צין שניהם שקל שלם נותנין שתי קלצונות שהיה להן לשקול לתלצין: **ופטורין ממעשר צהמה**. כל הנולדים להם כל ימי שותפותם שהשותפות פוטר ממעשר צהמה צצבורות צפרק צתרא (דף טו: א) יהיה לך [צמדצר ית] ולא של שותפות והתם מוקי ליה לתאי קרא צמעשר ואע"ג דצצבורות כתיב: **וכשחייצין צמעשר צהמה**. כגון אס לא חלקו מעולם חייצין צמעשר צהמה לעשר כל הנולדים להם כל ימי שותפותם דאמר התם יכול אפילו קנו צתפוסת הצית תלמוד לומר יהיה ופטורין מן הקלצון לגמרי שצוקלצן צין שניהם שקל שלם שצמוון אציהם צחזקתו עומד ואציהם הקלצון דמתן צשקלים (פרק א משנה ו) השוקל על יד עני או על יד שכנו או על יד צן עירו פטור וצניו נמי אין מלאת שקליהם שאם מלא יותר הכל מודים שחייב לעשר שהרי יש כאן יין:

לפסול את המקוה צשגשה לונין מים שאוצין אס ופלו לתוכן קודם שהומשכו צו ארצעים סאה ויין אינו פוסל את המקוה: **סמד**. מים הנגמים צחרננים ולכשהחמין ותוסס נעשה יין והתמד עד שלא החמין מים צעלמא הוא ונוהג צו תורת פסול מקוה ואינו נוהג צו תורת קיחת מעשר ולאחר שהחמין ינהוג צו קיחת מעשר ולא ינהוג צו פסול מקוה: **וכן האחין השופטין כשחייבים כו'**. האחין שהן שותפין צירושמן: **כשחייצין קלצון פטורים ממעשר צהמה**. חלקו ולצקוף נשתתפו חייצין קלצון כשצדיצין שקליהן מצדיצין שני תלאי שקלים ונותנין שתי קלצונות והקלצון הוא לשון הכרע שחייצין להכריע שקליהן ואם נתנו צין שניהם שקל שלם נותנין שתי קלצונות שהיה להן לשקול לתלצין: **ופטורין ממעשר צהמה**. כל הנולדים להם כל ימי שותפותם שהשותפות פוטר ממעשר צהמה צצבורות צפרק צתרא (דף טו: א) יהיה לך [צמדצר ית] ולא של שותפות והתם מוקי ליה לתאי קרא צמעשר ואע"ג דצצבורות כתיב: **וכשחייצין צמעשר צהמה**. כגון אס לא חלקו מעולם חייצין צמעשר צהמה לעשר כל הנולדים להם כל ימי שותפותם דאמר התם יכול אפילו קנו צתפוסת הצית תלמוד לומר יהיה ופטורין מן הקלצון לגמרי שצוקלצן צין שניהם שקל שלם שצמוון אציהם צחזקתו עומד ואציהם הקלצון דמתן צשקלים (פרק א משנה ו) השוקל על יד עני או על יד שכנו או על יד צן עירו פטור וצניו נמי אין מלאת שקליהם שאם מלא יותר הכל מודים שחייב לעשר שהרי יש כאן יין:

אפילו קנו תפסית הצית, כגון אחין שלא הספיקו לחלקו וירושתן עד שטלדו להם ולדות, ת"ל יהיה, הלכך אחים שהן שותפין ששותפותן לאחר חלוקה, כגון שחזרו וששתתפו, חייצין קלצון, כשאר שנים המתחברין לשקל שלם, ופטורים ממעשר צהמה, דשותפין צעלמא ניחא, דבעלמא לה תפסית הצית, וכשחייצים צמעשר צהמה, כגון שנשתתפו משנפלה להם הירושא דקיימא תפסית הצית, פטורין מן הקלצון, כלעיל היה אציהן קיים שצמוון אחד ופוטורין יחד (ביצה שם) ובעי"ז בכורות נו: עי"ש.) ומצא כדי מדרתו פטור. מלעשר שהרי אין כאן אלא מים, שלא מלא אלא כדי מדרתו, ואע"ג דחזוניהו ועטמא נמלא, קיוואה דפירא צעלמא הוא דעילי ציה (פסחים מב:.) ור' יהודה מחייב. דלזיל מתר חזמתא ועטמא (שם.)

מסורת הש"ס

א) [גני הערוך ולכרצנ], ב) [עין חוס' צ"ק מד. ד"ה קרב לענין], ג) מעשרות פ"א מ"ד, ד) [מוסףתא פ"א ה"צ] עירובין כח:, ה) [עירובין שס:], ו) [מעשר שני פ"א מ"ג, א] בכורות ט: ביאה לט: [שקלים פ"א מ"ז, ח] [ג"ל דמנן], ט) צ"ב לו. פסחים מב: מעשרות פ"ה מ"ו, י) [ע"ז עג: א] [ועי' חוס' צ"ב לו. ד"ה הלא],

תורה אור השלם

1. וכל בגד וכל כלי עור וכל מעשה עוים וכל כלי עץ תתקטא:

במדבר לא כ

הגהות מהר"ב רינשבורג

א] תר"ה התממד ומנן וכו' וטבל חמור לענין (שלם) צמיי. וי"צ צ"ל למחוק כיצת שלא ודעוזה צע"ז דף ע"ב דזווקא לענין צמיי חמור הטבל ועיין צמעשרות פ"ה משנה ו' צרי"ס וצמיי"ס שם צד"ה פטור וכו' יעוש"ה:

צעי רש"י

לימ"א. שופין. גרועושיי"ר. [גרועושיי"ר]. לנדרה, לרסק (כפוסמפיה). ני"ל [ויא"ל]. צתריב שחור. גריפיון. מין קרס.

מוסף רש"י

כלי עצם ככלי מתכות דמו. ופסוטיס טעלס (שבת אפ.). קטנים חייבין. משום שזאג גמר פריי שלכן, ששגדלנין נעשין מרים (שנובין כח:.) גדולים פטורין. ממעשר, ללא אולג ניטח (שם). מתוקים כו' קטנים פטורין. ללא נגמרו (שם). זה וזה לפטור. מרים צין גדולים צין קטנים, גדולים דלא אולג, קטנים דלא פירא (שם). כשחייבין בקלבון פטורין ממעשר בהמה. כל ישראל חזקקו לתת תלצית השקל לקצינות צצור, והטלו תממם עלוים להסיף משה קטנה להיות קלצון לפטורעו, מפני שהן תלאי שקלים תחיות דקות וטחין לאצד ופעמים שחלפין אוןן צמעות וטחין הקלצון חלקו, ואף כשחלפנין עלוים שני קלצונים שלא שעת לתת שקל שלם הניילו עלוים שני קלצונים שלא לפחות מתחריים ולמעט את ההקדש, אצל האצ שוקל צשכל שני צניו שקל שלם ופטור מקלצון שני. מעשר צהמה ויהא צכל שזה צולדות הטלגים, ועדו של שותפין פטורים הלדות ממעשר, דתתא צצבורות (טו:) כל פטר גצר צהמה אשר יהיה לך, ולא של שותפות, ופריצין והא צצבור כתיב, ומשנין אס אינו ענין לצבור דלחיות צשותפות, דכתיב וצבורות צקרכם ולאנכם, מתו ענין למעשר, יכול

^[1] עד כהן שיץ לעמוד הקודם.
צ) נראה דל"ל התמד כלומר שזו נעשה מתרננים שעורין אותם צמים ויולא מהם טעם יין עד שלא החמין אינו ניקח וכו'.